

70 LAT AKTYWNOŚCI NAUKOWO-DYDAKTYCZNEJ PROFESOR MARII JAKOWICKIEJ

Ilwona Kopaczyńska

W 2019 roku minęło 70 lat aktywności naukowej i dydaktycznej Profesor Marii Jakowickiej. Warto podkreślić, że od momentu powstania zielonogórskiej uczelni, wówczas Wyższej Szkoły Pedagogicznej była w niej obecna Profesor Maria Jakowicka.

W listopadzie 2019 roku, dla uczczenia tego niezwykłego Jubileuszu, odbyła się Międzynarodowa Konferencja zatytułowana *Pedagogika Dziecka. Tradycje dla współczesności* organizowana przez Zakład Pedagogiki Przedszkolnej i Wczesnoszkolnej Wydziału Pedagogiki Psychologii i Socjologii. Uczestniczyli w niej przedstawiciele różnych gremiów oraz wychowankowie i goście Jubilatki.

Profesor Maria Jakowicka była związana ze środowiskiem zielonogórskiej pedagogiki, tu bowiem rozwijała swoją naukową aktywność, od początków lat 70. XX wieku. Współtworzyła również młodą uczelnię - Wyższą Szkołę Pedagogiczną im. T. Kotarbińskiego, która powstawała w Zielonej Górze jako główny w regionie ośrodek kształcenia nauczycieli na poziomie wyższym. Tworzyła także zespoły badawcze w dziedzinie pedagogiki, nawiązując liczne kontakty naukowe z innymi ośrodkami uniwersyteckimi w Polsce i za granicą. Pracowała zarówno z młodymi adeptami nauki, jak i z uznanymi już badaczami.

Swoje słowa uznania, podziękowania i wspomnienia do prof. zw. dr hab. Marii Jakowickiej skierowali współpracownicy oraz osoby, które w minionych latach miały możliwość spotkać się z Panią Profesor w swej naukowej podróży. Rysuje się w nich obraz konsekwentnego, sumiennego, rzetelnego badacza, nauczyciela akademickiego, refleksyjnie podchodzącego do różnych problemów codziennego praktykowania nauki. Obraz osoby zaangażowanej w rozwój zespołów, którymi kierowała, społecznika oddanego sprawom edukacji i rozwoju. Profesor Maria Jakowicka była zawsze tam, gdzie można było budować grupy wsparcia dla nauczycieli, dzielić się doświadczeniem, reformować, wprowadzać innowacje i autorskie rozwiązania, pobudzać twórczą pracę.

Profesor zw. dr hab. Maria Jakowicka urodziła się 25 sierpnia 1929 roku w Rąbczynie w rodzinie chłopskiej.

Szkolę podstawową ukończyła w roku 1942 w Zwierzyńcu w Generalnej Guberni. W roku 1945 rozpoczęła naukę w Liceum Pedagogicznym w Wągrowcu, a po jego ukończeniu w roku 1948 podjęła pracę nauczycielską w Pszczewie koło Międzyrzecza, następnie była zatrudniona w Liceum Pedagogicznym w Gorzowie Wielkopolskim. W roku 1952 rozpoczęła studia w zakresie pedagogiki z językiem polskim na Uniwersytecie Warszawskim, uzyskując stopień magistra pedagogiki w roku 1958. Stopień naukowy doktora nauk humanistycznych otrzymała na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w roku 1968 za pracę „Wpływ praktyk pedagogicznych na kształtowanie się osobowości nauczycieli”. W roku 1970 podjęła pracę w WSN w Słupsku na stanowisku starszego wykładowcy,

a w roku 1971 została zaproszona do pracy w WSN, a następnie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, gdzie pracowała do 2016 roku.

W roku 1972 powołana została na stanowisko docenta tej Uczelni. W roku 1978 na Uniwersytecie Adama Mickiewicza w Poznaniu za całokształt dorobku naukowego oraz pracę pod tytułem: „Uwarunkowania funkcjonowania szkół środowiskowych w średnim mieście” uzyskała stopień naukowy doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki. Tytuł naukowy profesora otrzymała w roku 1985, a stanowisko profesora zwyczajnego w 1991.

Prawie cała działalność dydaktyczno-wychowawcza profesor Marii Jakowickiej, poza pierwszymi czterema latami pracy w szkole podstawowej w Pszczewie koło Międzyrzecza w charakterze nauczyciela, nierozzerwalnie związana jest z pracą w instytucjach kształcenia nauczycieli. Praca w Liceum Pedagogicznym w Gorzowie Wielkopolskim stanowiła bardzo dobre podwaliny do przyszłego kształcenia nauczycieli w uczelniach wyższych, a szczególnie w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze, gdzie pełniła różne funkcje zawodowe związane z działalnością dydaktyczno-wychowawczą.

W dorobku naukowym Profesor Marii Jakowickiej można wyróżnić kilka zakresów. Pierwszy dotyczy pedeutologii i procesu kształtowania się osobowości w aspekcie identyfikowania się studentów z zawodem nauczycielskim.

Proces ten ujmowany jest w szerszym aspekcie uspołeczniania młodzieży studiującej w jej bezpośrednich warunkowaniach osobowościowych w kategoriach typów motywacji pochodzenia terytorialnego i stratyfikacyjnego. Dorobek ten mieści się w pedagogice szkoły wyższej w zakresie analizy procesów uspołeczniania w toku studiowania młodzieży pochodzącej z różnych środowisk i grup społecznych.

Drugi zakres dorobku naukowego profesor Marii Jakowckiej skupia się na problematyce współdziałania szkół w warunkach średniego miasta w kategoriach szans i utrudnień

–Dziekan Wydziału Pedagogicznego WSP w Zielonej Górze (1973-1978).

–Dziekan Wydziału Pedagogicznego WSP w Zielonej Górze (1984-1987).

–Dyrektor Instytutu Pedagogiki i Psychologii WSP w Zielonej Górze (1978-1999).

–Prorektor WSP w Zielonej Górze (1979-1981).

Wśród funkcji naukowych i społecznych można wymienić:

–Członek Rady Naukowej Instytutu Badań Pedagogicznych w Warszawie (1986-1990).

w zróżnicowanych strefach miasta. Prace w tym zakresie w głównym nurcie tak diagnostycznym, jak i prakseologicznym podejmowane są w celu przezwyciężenia nieprawidłowości i unifikacji funkcjonowania szkoły.

Trzeci zakres problematyki badawczej można ulokować natomiast w pedagogice wczesnoszkolnej. Podejmowana w opracowaniach naukowych problematyka dotyczy kompleksu zagadnień związanych ze startem szkolnym uczniów, aktywizacją procesów rozwoju dziecka, zagadnieniem oceniania szkolnego, zróżnicowaną oceną zachowania, kształtowaniem doświadczeń dziecka w kręgach jego życia.

Profesor Maria Jakowicka wielokrotnie była recenzentką książek naukowych oraz brała aktywny udział w rozwoju kadry naukowej, w tym jako: recenzent oraz promotor prac doktorskich. Wielokrotnie również dokonywała oceny dorobku i rozpraw habilitacyjnych, pisała opinie dla CKK w sprawie zatwierdzenia habilitacji oraz opinie dla CKK w sprawie nadania tytułu profesora.

W toku swojej pracy zawodowej pełniła różne funkcje zawodowe, naukowe i społeczne. Do najważniejszych funkcji zawodowych realizowanych w naszej uczelni można zaliczyć następujące:

–Kierownik Praktyk Pedagogicznych WSN w Zielonej Górze (1971-1972).

–Kierownik Zakładu Dydaktyki WSP w Zielonej Górze (1971-1999).

–Członek Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego (1982-1985).

–Członek Centralnej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Kadr Naukowych (1987-1990).

–Członek Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN (1984-1999).

–Przewodnicząca Międzywojewódzkiego Zespołu ds. Stopni i Specjalizacji Zawodowej w Zielonej Górze (1981-1999).

–Członek Głównej Komisji Kwalifikacyjnej ds. Specjalizacji Zawodowej w Warszawie (1985-1989).

–Członek Rady Naukowej Centralnego Ośrodka Metodycznego Studiów Nauczycielskich przy WSP w Krakowie (1982-1999).

–Członek Krajowej Rady Postępu Pedagogicznego (1976-1987).

–Przewodnicząca Wojewódzkiej Rady Postępu Pedagogicznego w Zielonej Górze (1979-1990).

–Członek Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego (1989-1994).

–Przewodnicząca Zarządu Wojewódzkiego Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego w Zielonej Górze (1989-1995).

–Członek Rady Wydawniczej „Zbiorczej Szkoły Gminnej” (1974-1982).

–Członek Rady Wydawniczej „Życia Szkoły” (1983-1997).

–Członek Rady Redakcyjnej „Ruchu Pedagogicznego” (1984-1994).

—Członek Rady Redakcyjnej „Nauczyciel i Wychowanie” (1996-1999).

—Członek Rady Naukowej Instytutu Kształcenia Nauczycieli w Warszawie (1986-1990).

—Profesor Maria Jakowicka była też wielokrotnie wyróżniana i odznaczana. Wśród otrzymanych odznaczeń można wskazać niektóre z nich:

—Odznaka Za zasługi w rozwoju województwa zielonogórskiego, 1968,

—Złoty Krzyż Zasługi, 1972,

—Złota Odznaka ZNP, 1972,

—Medal Komisji Edukacji Narodowej, 1973,

—Odznaka Za zasługi dla rozwoju Miasta Zielonej Góry, 1977,

—Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, 1978,

—Medal Zasłużony dla szkolnictwa zielonogórskiego, 1979.

—Medal za zasługi dla rozwoju polskiej pedagogiki Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk, 2018.

—Złoty Medal za osiągnięcia mające znaczenie dla Zielonej Góry, 2019.

Była również kilkakrotnie nagradzana przez Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki za osiągnięcia w dziedzinie dydaktyczno- wychowawczej, za osiągnięcia w dziedzinie badań naukowych oraz za działalność naukowo- dydaktyczną i organizacyjną. Otrzymała Nagrodę Kuratora Oświaty i Wychowania w Gorzowie Wlkp. w 1982 roku, a także kilkakrotne Nagrody J.M. Rektora.

ŹRÓDŁA

Pedagogika wobec przemian i reform oświatowych, red. naukowa G.Miłkowska-Olejniczak, K. Uździcki, Zielona Góra 2000, Wydawnictwo WSP TK.

Podróż naukowa Profesor Marii Jakowickiej, red. I. Kopaczyńska, M.Magda-Adamowicz, Zielona Góra 2019, Oficyna Wydawnicza UZ.

O BUDOWANIU SIEBIE, DOŚWIADCZENIACH KSZTAŁTUJĄCYCH CHARAKTER I PEDAGOGICZNE

Z PROFESOR MARIĄ JAKOWICKĄ ROZMAWIA IWONA KOPACZYŃSKA

Fragmenty wywiadu pod tym samym tytułem, opublikowanego w książce pod tytułem *Podróż naukowa Profesor Marii Jakowickiej*, red. I. Kopaczyńska, M. Magda-Adamowicz, Zielona Góra 2019, Oficyna Wydawnicza UZ.

Iwona Kopaczyńska: *Pani Profesor, jest Pani świadkiem wielu przemian, które od czasów drugiej wojny światowej dokonywały się w życiu społecznym, w tym w praktykach edukacyjnych. Była Pani bezpośrednim obserwatorem zmian sposobów myślenia o dziecku, jego obowiązkach i prawach, o wychowaniu i wiodą-*

cych wartościach kształtujących osobowość człowieka. Również zmian w myśleniu o szkole, sposobów jej organizowania. Doświadczenie człowieka, któremu dane było owe zmiany obserwować, stanowi zawsze nieocenione źródło wiedzy, umożliwia objęcie refleksją szerszych, kontekstualnych ram zjawisk społecznych, których jesteśmy świadkami, i w których uczestniczymy. Niektóre doświadczenia Pani Profesor nie mogą być rozpatrywane bez przywołania ówczesnej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej, innym przyglądamy się z podziwem, zwłaszcza gdy przeżywane sytuacje są silnie nacechowane emocjami i dotyczą wewnętrznych doznań. Zawsze jednak stanowią dla współczesnych skarbnicę wiedzy, zapośredniczoną przez narrację świadka. Proszę powiedzieć: jaki był kontekst społecz-

